

ASIA Asiakirjapyyntöön vastaaminen

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 30.10.2017 osoittamassaan kirjoituksessa arvostellut Asikkalan kunnan menettelyä asiakirjapyyntöön käsittelyssä. Kantelija on pyytänyt tietoja kaavoitusassistentin tehtävän rekrytoinnista, muun muassa valitun henkilön ja varalle valitun henkilön hakemukset liitteineen. Hän on saanut osan pyytämistään tiedoista, mutta hänen kunnalta saamansa sähköpostiviestin mukaan varsinaisia hakemuksia ei lähetetä postitse, vaan niihin voi tutustua kunnanvirastolla siltä osin kuin ne ovat julkisia. Kantelija on pyytänyt tietoja uudelleen, mutta ei ole saanut asiakirjoja pyytämällä tavalla sähköpostitse taikka postitse.

SELVITYS

Asikkalan kunnan selvitys on annettu 5.3.2018. Jäljennös selvityksestä toimitetaan ohessa kantelijalle.

Kunta toteaa selvityksessään muun muassa, että virka- ja työhakemukset saattavat sisältää sellaisia julkisuuslain mukaisia henkilötietoja, jotka sisältävät tietoja henkilön poliittisesta vakaumuksesta tai tietoja henkilön yksityiselämän piirissä esittämistä mielipiteistä taikka tietoja henkilön elintavoista, osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista. Kyseiset kohdat tulee näin ollen peittää hakemuksista ennen niiden esittämistä. Tästä seikasta johtuen asiakirjat ovat olleet soveltuvin osin nähtävänä kunnanvirastolla. Asiasta on ilmoitettu kantelijalle.

RATKAISU

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki, 621/1999) 4 luvussa. Lain 14 §:ssä säädetään, että tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Julkisuuslain 10 §:n mukaan salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta tai sen sisällöstä saa antaa tiedon vain, jos niin erikseen julkisuuslaissa säädetään. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.

Julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan sisällöstä annetaan tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Arviointi ja johtopäätökset

Asikkalan kunta on toimittanut kantelijalle sähköisesti hakijayhteenvedon, josta ilmenevät virka- ja työhakemusten julkiset tiedot eli hakijan nimi, ikä, työkokemus ja muu kelpoisuus kuten koulutus. Muut kantelijan pyytämät tiedot on katsottu salassa pidettäväksi, eikä niitä ole lähetetty kantelijalle. Asiakirjat ovat olleet soveltuvin osin nähtävänä kunnanvirastolla, ja tästä on ilmoitettu kantelijalle. Asikkalan kunta toteaa antamassaan selvityksessä, että koska julkishallinnon avoimuutta voidaan pitää peruslähtökohtana hyvän hallintotavan mukaisessa viranomaistoiminnassa, tässä asiassa kantelijan pyytämät asiakirjat olisi ollut hyvä toimittaa pyydetyllä tavalla.

Julkisuuslain mukaan tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon. Asikkalan kunnan olisi tullut käsitellä kantelijan asiakirjapyyntö siten, että kantelija olisi saanut haluamansa tiedot pyytämällään tavalla. Kunta ei ole esittänyt selvityksessään julkisuuslain mukaista perustetta sille, miksi asiakirjoja ei ole toimitettu kantelijalle sähköpostitse tai postitse.

Julkisuuslain 18 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan viranomaisen tulee huolehtia siitä, että sen palveluksessa olevilla on tarvittava tieto käsiteltävien asiakirjojen julkisuudesta sekä tietojen antamisesta ja käsittelyssä sekä niiden ja asiakirjojen ja tietojärjestelmien suojaamisesta noudatettavista menettelyistä, tietoturvallisuusjärjestelyistä ja tehtävänjaosta, samoin kuin siitä, että hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi annettujen säännösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista valvotaan. Kiinnitän tämän vuoksi Asikkalan kunnan huomiota asiakirjapyyntöjen käsittelyä koskeviin julkisuuslain säännöksiin.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi